

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm Primvm. Antigonus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

TITVLVS XXXV.

DE PACTIS.

CAPITVLVM PRIMVM.

Antigonus.

PARAPHRASIS.

Acti inter Christianos inita seruari debent: & qui violare volunt, censuris Ecclesiasticis ad obseruationem compellantur.

SVMMARIVM.

Ex pacto nudo secundum ius canonicum oritur actio, si tres conditiones concurrant. Prima est, si intentio promittentis fuit, se se ex iustitia obligandi. Secunda, si versetur promissio circa causam ad forum ecclesiasticum spectantem. Tertia, si causa adita, cur aliquid sit dandum, aut faciendum.

EX hoc textu colligunt Canonistæ communiter, vt videre est apud Abbatem & Felinum hic, quod secundum ius canonicum ex pacto nudo, seu simplici promissione, si acceptata sit, oriatur actio, id est, ius petendi in Ecclesiastico iudicio, quod promissum est; Nam actio in iudicio concedenda est, si lex assistat promissioni factæ, l. legitima, 6. ff. de pactis, l. vn. C. de conditione ex lege. Atqui lex Ecclesiastica, siue canon assistit pacto nudo, & simplici promissioni, si acceptata sit, vt constat ex hoc c. & c. 3. eod. tit. Ergo ex pacto etiam nudo in foro Ecclesiastico actio concedenda est. Ratio reddi debet: quia pacta, & promissiones quæcunque, si ex obiecto malæ non sint, atque à promissario acceptatæ, obligant in conscientia, atque sub peccato mortali. Cum itaque in foro ecclesiastico Iudex præcipuè intendat animarum salutem, merito compellit pro-

mittentes ad conuentorum obseruationem.

Verùm hæc doctrina quibusdam declarationibus indiget: Prima. Quod actio ex simplici acceptata promissione oriatur, si promittentis intentio fuit se ex iustitia obligandi: secus autem, si ex virtute fidelitatis, aut veracitatis tantum promiseris alicui te donaturum, mutuaturum, tum is, cui promissisti, actionem contra te, seu ius exigendi tanquam debitum non acquirit, vt docui lib. 3. tr. 4. c. 12. n. 1. Et verò cum hodie promissiones absque animo ex iustitia se obligandi facillimè ac frequenter fiant; quia promissis diues quilibet esse potest; inde accidit, vt Iudex Ecclesiasticus ad eiusmodi simplicium promissionum obseruationem raro compellat.

Alterà. Ex nudo pacto, seu simplici promissione secundum ius canonicum actio conceditur in causis, quæ seu ratione personarum, seu ratione materiæ ad forum Ecclesiasticum spectant: in alijs verò causis locum habere potest denuntiatio canonica, vt dixi cit. tr. 4. c. 2. in fine, & plura dici debent in c. nouit, 13. de iudicijs.

Tertia. Ex nudo pacto, aut simplici promissione actio conceditur, si causa adiecta sit, cur aliquid dandum, aut faciendum sit; vt si constet, Titium promississe se ex liberalitate mihi donaturum, mutuaturum, aut vaccam pro obsequio ipsi præstando daturum; tum obligatio, & actio inde oriatur. Sin verò absque causæ, seu tituli expressione tantummodo dixerit Titius, se mihi pecunias, aut vaccam daturum, non deasebitur orta obligatio & actio, nisi ex coniecturis præsumptio fiat, quod simpliciter donandi animum habuerit, vt tradit Mol. in tr. 2. de iust. disp. 257. n. 4. & 5. & videri possunt, quæ dixi in cit. cap. 2. num. 3.

Corol-

Corollarium. Si Titius mihi centum aureos promittit, ut Romam eam; iure civili non compellitur ad numerandam pecuniam; sed etsi numerauerit, per poenitentiam recedere potest, ac pecuniam repetere, antequam ego conditionem impleui, seu iter arripui; dummodò resarciat, si meà interfit pactum impletum non esse, si pecuniam, 5. ff. de cond. dict. causa data, &c. Sed secundum ius canonicum, & forum conscientiae ita paciscens cogitur stare promissis; quamdiu altera pars parata est implere conditionem, seu promissum suum, ut bene docet hic Felinus declarat. septima, Couar. in c. quamuis pactum, p. 2. §. 4. n. 14. & dixi in cit. tr. 4. c. 3. n. 3.

CAPITVLVM II.

Quotiens.

PARAPHRASIS.

Conuentiones, seu pacta, quae in Ecclesiis v.g. fiunt, Pontifex consensu suo postea praestito confirmare, & ratificare potest.

SUMMARIUM.

Conuentio aliquo modo valida, saltem iure natura, per consensum Superioris postea adhibitum validatur, & confirmatur.

Disputant hic Doctores, vtrum consensus postea adhibitus actum ratificare aut confirmare possit. Bene respondent hic Imola, Innoc. in c. cum consuetudinis, de consuet. Bartol. in l. obseruare, n. 7. ff. de offic. Proconsulis. Vel actus secundum substantiam omnimodè, etiam spectato naturali iure, irritus est; & subsequente consensu non confirmatur, aut ratificatur: quia quod non est, id confirmari non potest; neque firmatur tractu temporis, quod ab initio de iure non subsistit, reg. 18. in 6. Vel aliquo modo validus est, saltem spectato naturali iure, tum consensu postea adhibito confirmatur. Sic enim alienatio rerum facta à Praelato, per consensum Capituli postea praestitum ratificatur, c. 3. de his quae fiunt à Praelatis, &c.

Item alienatio facta à Rectore Ecclesiae inferioris, confirmatur per consensum Superioris, (videl. Episcopi, aut Papae) postea adhibitum, arg. huius c. Vide quae dixi in c. prudentiam, 20. §. Sed ut haec, not. 2. de offic. delegati.

Sed obijcitur l. obligari, 9. §. Tutor. ff. de auctorit. tutorum, ubi dicitur, contractum pupilli non confirmari, si tutor auctoritatem postea praebet. Respondeo cum Gl. margin. in cit. c. 3. Innoc. in cit. c. cum consuetudinis; Auctoritatem plus aliquid esse, quam nudum consensum. Nam qui auctoritatem praestat, is principalis esse debet, ut absque eo actus valere non possit pro tempore, quo gestus est; licet valere possit pro tempore, quo auctoritas interuenit, uti Abb. hic annotauit.

CAPITVLVM III.

Qualiter.

Quae promissa sunt, opere adimpleri debent. Vide quae dicta sunt in cap. 1. hoc titulo.

CAPITVLVM IV.

Cum pridem.

PARAPHRASIS.

Inter Monachos de Acra, & Publium Clericum fratremque eius germanum controversia erat super Ecclesia quadam, & Cappella, quibus Publius, eiusque frater se à Monachis deiectos dicebant. Postea autem inter se priuata auctoritate transegerunt, ut Publius ac frater eius lite cederent; Monachi autem eisdem tres marchas argenti soluerent in compensationem expensarum. Eam postea compositionem seu transactionem Apostolica auctoritate confirmari volebant: Sed Alexander III. admittere noluit, eò quod illicitae seu simoniacae pactonis speciem contineret: Quamobrem alium partibus compositionis modum proposuit, ut videl. Publius pro se, & fratre suo liti renuntiaret, ideòque